

Handläggare: Gunilla Olofsson
Telefon: 08 - 598 25 605

Till
socialtjänst- och
arbetsmarknadsnämnden

Samverkansavtal med Stockholms läns landsting kring stadens ungdomsmottagningar

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att för egen del godkänna tjänsteutlåtandet och överlämna tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen att fatta beslut enligt förvaltningens tjänsteutlåtande och godkänna förslaget till samverkansavtal.
3. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att föreslå att kommunstyrelsen beviljar Skärholmens stadsdelsnämnd extra medel för tilläggsuppdrag kring ungdomar med rörelsehinder.

Dag Helin

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

Stockholms stad och Stockholms läns landsting har sedan oktober år 2000 en gemensam överenskommelse om rekommendationer för verksamheten vid ungdomsmottagningarna inom Stockholms stad. Rekommendationerna har dock inte fått fullt genomslag vid beställning och uppföljning av verksamheten. Med uppdrag från stadens och landstingets gemensamma centrala samverkansgrupp,

inleddes en översyn av rekommendationerna kring uppdragsbeskrivning, ersättningssystem samt system för uppföljning under våren 2006. Arbetsgruppen har i sitt arbete tillsammans med landstingets representanter gjort bedömningen att ett gemensamt övergripande samverkansavtal mellan staden och landstinget är nödvändigt för att säkerställa att ungdomarna inom staden får samma tillgänglighet till ungdomsmottagningar oberoende av vilken stadsdel de bor i. Ett förslag till avtal har utarbetats och omfattar gemensamma principer för verksamhetens inriktning, uppdrag, personalresurser, speciella tilläggstjänster samt kostnadsfördelning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid staben för utredning och projekt inom avdelning för stadsövergripande sociala frågor i samarbete med ansvariga chefer inom stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningens skolhälsa samt landstingets beställar- och utförarenheter.

Bakgrund

Stockholms stad och Stockholms läns landsting har sedan oktober år 2000 en gemensam överenskommelse om rekommendationer för verksamheten vid ungdomsmottagningarna inom Stockholms stad. Överenskommelsen arbetades fram gemensamt med representanter från respektive huvudman. Rekommendationerna har dock inte fått fullt genomslag vid beställning och uppföljning av ungdomsmottagningsverksamheten. Med uppdrag från stadens och landstingets gemensamma centrala samverkansgrupp, inleddes en översyn av rekommendationerna kring uppdragsbeskrivning, ersättningssystem samt system för uppföljning under våren 2006. En arbetsgrupp med ansvariga chefer för några av stadens mottagningar och en referensgrupp med kuratorer från verksamheterna, har tillsammans med staben för utredning och projekt vid socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen arbetat med översynen. Samverkan har skett kontinuerligt med landstinget. Nedanstående frågor har behandlats i arbetsgruppen:

- Arbetsgruppen har lämnat synpunkter på ett förslag från landstinget om gemensam uppdragsbeskrivning för länets UM.
- Jämförelse avseende budgetramar, bemanning, m.m. mellan stadens UM. Fokus har för staden legat på kommunens uppdrag vid mottagningarna.
- Ett gemensamt databaserat statistiksystem för kuratorsbesök och utåtriktat arbete vid stadens UM har tagits fram för att underlätta verksamhets-

uppföljning. Statistiksystemet togs i bruk den 1 januari år 2008.

Inom staden finns 10 ungdomsmottagningar (UM). En av mottagningarna drivs av Stadsmissionen, med verksamhetsbidrag från både staden och landstinget. Två av mottagningar drivs endast av staden (Norrtullsgatan 10 och Stockholms skolors UM), men staden ersätts för utförda sjukvårdsprestationer av landstinget enligt överenskommelser med landstingets beställare av vård. För resterande mottagningar delar staden och landstinget på huvudmannaskapet. Mottagningen vid Gullmarsplan startades den 1 januari 2009 och består av de tidigare mottagningarna i Skarpnäck, Rågsved och Enskede.

Nedanstående ungdomsmottagningar finns i staden:

Ungdomsmottagning	Antal 12-22 år*	Upptagningsområde	Huvudmannaskap
Järva	12 787	Rinkeby-Kista Spånga-Tensta	delat
Västerort	17 486	Hässelby-Vällingby Bromma	delat
Norrtullsgatan 10	15 519	Östermalm. Norrmalm Kungsholmen	kommunalt /Östermalms sdf
Södermalm	11 013	Södermalm	delat
Gullmarsplan	16 550	Enskede-Årsta-Vantör Skarpnäck	delat
Farsta	6 059	Farsta	delat
Midsommarkransen	10 257	Hägersten- Liljeholmen Älvsjö	delat
Skärholmen	5 198	Skärholmen	delat
Stockholms skolor	94 869	Hela staden	kommunalt/utbildnings- förvaltningen
Stadsmissionen		Hela länet	Stadsmissionen

* Källa USK 2008

Resultat av översynen

Uppdragsbeskrivning

Den gemensamma huvudinriktningen för UM:s verksamhet är ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv. Uppdragsbeskrivningen utgår från att landstinget

Samverkansavtal med Stockholms läns landsting kring stadens ungdomsmottagningar

106 64 Stockholm. Swedenborgsgatan 20
Telefon 08: 508 25 000. Fax 08: 508 25 099
gunilla.olofsson@saf.stockholm.se

www.stockholm.se

ansvarar för de medicinska insatserna (barnmorskor, läkare) och kommunerna har huvudansvaret för det psykosociala stödet (kuratorer). Innehållet och omfattningen av insatserna vid UM har förtydligats något, men skiljer sig inte från den verksamhet som idag bedrivs vid flertalet UM.

De medicinska insatserna på UM omfattar information, råd och stöd samt i förekommande fall, undersökning och behandling vid behov av preventivmedel, önskad graviditet och abort, sexuellt överförbara infektioner samt konsultation och första bedömning vid gynekologiska och andrologiska problem.

Den psykosociala verksamheten vid UM omfattar förebyggande insatser i form av bl.a. information och rådgivning samt stödjande insatser både i grupp och till enskilda ungdomar.

Målgruppen för verksamheten är ungdomar upp till och med 22 års ålder. Det är en naturlig gräns så till vida att landstinget beslutat om subventionering av preventivmedel för invånare upp till och med 22 års ålder samt att den organiserade cellprovtagningen startar från och med 23 års ålder. Unga kvinnor erbjuds därmed naturligt kontakt med lokal barnmorskemottagning. Vid en högre åldersgräns riskerar de allra yngsta att trängas undan av de äldre besökarna. Ett större åldersspann innebär även krav på delvis annan kompetens.

Målgruppen för stadens UM är i första hand ungdomar och unga vuxna tillhörande målgruppen som bor i staden. Målgruppen uppgår till ca 95 000 individer. Andelen ungdomar av stadens befolkning har ökat och kommer att fortsätta att öka under de närmaste åren. Åldersgruppen 12-22 år prognostiseras öka med ca 4 % mellan åren 2005 – 2010. Under samma tidsperiod beräknas åldersgruppen 16 – 19 år öka med 8 % och för gruppen unga vuxna i åldern 20 – 24 år är prognosen en ökning med 9 % (källa: Utrednings- och Statistikkontoret/USK).

Stadsmissionens UM har en övre åldersgräns på 25 år och är tillgänglig för ungdomar och unga vuxna från hela länet.

Budget/bemanning

Stadens nettokostnad för mottagningarna var ca 20 mnkr för år 2008. Landstingets kostnader för stadens UM ligger på ungefär samma nivå. Jämförelsen av budgetramar för och bemanningen av mottagningarna, visade dock att mottagningarna har olika förutsättningar för sina uppdrag. Den största kostnaden för mottagningarna är personalkostnaderna. Den rekommendation som gavs i den tidigare gemensamma överenskommelsen och som bygger på en rekommendation som utarbetats av FSUM (föreningen för Sveriges ungdomsmottagningar) för basbemanning av en mottagning är

- ✓ 1 kurator
- ✓ 1 barnmorska

✓ läkare 10 timmar/vecka

per 3 500 ungdomar boende i upptagningsområdet.

Stadens mottagningar lever generellt sett inte upp till rekommendationen.

Bemanningen av kuratorer och barnmorskor varierar mellan mottagningarna, men är i genomsnitt ca 1 kurator/ 4 200 ungdomar respektive ca 1 barnmorska/ 4 000 ungdomar (exklusive Stadsmissionens UM). Antalet kuratorer och barnmorskor uppgick år 2008 till totalt 22 respektive 23. Ingen mottagning kompenseras ekonomiskt p.g.a. att t.ex. upptagningsområdet för mottagningen har en relativt

hög andel ungdomar med kulturrelaterad problematik (7 % vid UM med högst andel enligt statistik från 2008).

Landstinget kompenserar mottagningen i Skärholmen med en ½-tid barnmorska p.g.a. att många besökare är rörelsehindrade. Besöken tar längre tid och kräver viss specialkompetens hos personalen. Skälet till att andelen ungdomar med rörelsehinder är stor i Skärholmen är att ett riksgymnasium för ungdomar med rörelsehinder finns i stadsdelen. Stockholms stad kompenserar inte på samma sätt som landstinget för de psykosociala stödsatserna vid mottagningen.

Fördelningen av övriga kostnader mellan huvudmännen varierade, från att stadsdelsförvaltningen stod för alla övriga kostnaden (t.ex. kostnader för lokaler och informationsmaterial) till att huvudmännen delade hälften var. De lokala avtal som träffats kring verksamheten varierade till innehåll och tidslängd.

Konsekvensen av ovanstående blir att förutsättningarna för mottagningarna blir olika. En ojämn resursfördelning kan medföra att den unga befolkningen erbjuds olika tillgänglighet till UM, såväl geografiskt som i fråga om öppettider och väntetider. För att minimera skillnaderna och för att garantera tillgänglighet till UM för alla i berörd målgrupp som bor i staden, bör därför likvärdiga förutsättningar skapas för mottagningarna.

Gemensamt statistiksystem

För att kunna följa verksamheten och jämföra belastning och inriktning mellan mottagningarna har ett gemensamt statistiksystem utarbetats. Systemet startade januari 2008. Statistiken visar på att belastningen på stadens UM är mycket stort.

Under år 2008 tog t.ex. kuratorerna vid mottagningarna emot ca 10 000 besök (2 400 individer) för rådgivning och psykosociala stödsamtal (exklusive Stadsmissionens UM). 431 skolklasser gjorde studiebesök på "sin" UM (exklusive Stadsmissionens UM).

De vanligaste besöksorsakerna hos kuratorerna var

Oro/ångest (17 %)

Nedstämdhet (13 %)

Relation/samlevnadsfrågor (11 %)

Dålig självkänsla (10 %)

Familjesituation (10 %)

Besök kopplad till en kulturellerad problematik uppgick till 1,5 % för alla mottagningar, men uppgick till 7 % vid en mottagning. Den största andelen besökare är i åldern 18 -22 år. Drygt 80 % av besökarna är flickor/unga kvinnor.

Förvaltningens förslag

Ungdomsmottagningarna har en central och viktig roll i det förebyggande arbetet bland stadens ungdomar och unga vuxna. Mottagningarna träffar en majoritet av alla ungdomar i högstadieåldern boende i staden.

Övergripande samverkansavtal

Arbetsgruppen har i sitt arbete tillsammans med landstingets representanter gjort bedömningen att ett gemensamt övergripande samverkansavtal mellan staden och landstinget är nödvändigt för att säkerställa att ungdomarna inom staden får samma tillgänglighet till UM oberoende av vilken stadsdel de bor i.

Ett förslag till samverkansavtal har utarbetats som omfattar gemensamma principer för verksamhetens inriktning, uppdrag, personalresurser, speciella tilläggstjänster samt kostnadsfördelning (se bilaga 1). Avtalet består av följande moment: definition av parterna – avtalets syfte – verksamheter som omfattas – inriktning och målgrupp – basuppdrag – arbetssätt – tilläggsuppdrag – personresurser och kompetens – tillgänglighet – lokala samarbetsavtal/driftsavtal – uppföljning – avtalets giltighet (2009-01-01 – 2010-12-31) – force majeure – tvist. Förslaget till samverkansavtal tar inte ställning till hur verksamheten ska finansieras eller vem som ska driva verksamheten. För stadens del ansvarar stadsdelsförvaltningarna respektive utbildningsförvaltningen för dessa frågor.

För varje mottagning ska särskilda lokala samarbetsavtal (när båda parterna är huvudmän) respektive driftsavtal (när endast ena parten är huvudman) tecknas.

Vidare föreslås att möjlighet ges till särskilda tilläggsuppdrag vid några mottagningar med anledning av speciell målgrupp respektive specialkompetens. Föreslagna mottagningar är:

- Skärholmens UM för ungdomar med rörelsehinder
- Stockholms skolors UM för åtstörningar och mensrubbningar.

Mottagningarna föreslås få ansvaret för utvecklings- och metodfrågor inom respektive områden och ska bl.a. utgöra specialiserade internkonsulter till övriga UM i frågorna. Förutsättningen är dock att mottagningarna ges extra resurser för

tilläggsuppgifterna. Landstingets beställare är positivt inställd till ovanstående förslag. Uppdragen till Stockholms skolors UM är av medicinsk karaktär, men uppdraget till Skärholmens UM avser psykosocialt stöd till målgruppen. Landstinget kompenserar redan mottagningen med extra resurser i form av en ½-tid barnmorska (250 000 kr) . Motsvarande kompensation behövs även på kuratorssidan.

Det gemensamma förslaget till samverkansavtalet måste för stadens del överlämnas till kommunstyrelsen för beslut. Inom landstinget sker en parallell beredning för beslut i frågan.

Bilagor

1. Övergripande samverkansavtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting kring stadens ungdomsmottagningar